

stęp 2, a w razie okoliczności, zasługujących na szczególniejsze uwzględnienie, przy zastosowaniu art. 4 ustęp 3.

Art. 28. Pensje wdowie i sieroce przysługują i wymierza władza, powołana do wymierzania uposażenia emerytalnego (art. 11) w porozumieniu z równorzędną władzą skarbową, która zarządza następnie wypłatę pensji wdowie i sierocie.

Art. 29. Postanowienia artykułów 11 i 12 mają analogiczne zastosowanie również do wdów i sierot po funkcjonariuszach państwowych.

Art. 30. Wdowa nie ma prawa do pensji:

a) jeżeli małżeństwo zostało zawarte przez emeryta;

b) jeżeli wspólność małżeńska została sądowo rozdzielona bez obowiązku męża do utrzymania żony. Dzieci, pozostałe z małżeństwa, zawartego przez emeryta, nie mają prawa do zaopatrzenia sierocego.

Art. 31. Prawo do otrzymania pensji wdowie i sierocie rozpoczyna się z pierwszym dniem miesiąca, następującego po tym miesiącu, za który zmarły funkcjonariusz państwowy (emeryt) pobrał ostatnio należne mu uposażenie w służbie czynnej (uposażenie emerytalne), dla sierot, które przyszły na świat po tym terminie — od pierwszego dnia miesiąca, w którym się urodziły.

O ile żądanie przyznania pensji wdowie lub sierocie nie zostało zgłoszone w ciągu jednego roku od dnia śmierci męża, względnie ojca lub matki, należy przyznać pensję wdowie lub sierocie od pierwszego dnia miesiąca, następującego po dniu zgłoszenia się osób uprawnionych.

Właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu przyznaje pensję wdowie i sierocie od terminu, ustalonego w ustępie pierwszym niniejszego artykułu, jeżeli osoby uprawnione wykaza, iż zasły ważne okoliczności, które uniemożliwiły im wcześniejsze zgłoszenie żądania o zaopatrzenie.

Art. 32. Pensje wdowie i zaopatrzenia sieroce płatne są zgóry w równych ratach miesięcznych.

Art. 33. W razie ponownego zamążpojęcia, wdowa, o ile nie zastrzeże sobie prawa do przyznanej jej pensji na wypadek powtórnej jej owdowienia, otrzymuje jednorazowy zasiłek w wysokości trzyletniej pensji wdowiej.

Gdy wdowa nabędzie prawo do pensji z ponownego, małżeństwa — otrzymuje w razie powtórnej owdowienia, o ile zgłosiła zastrzeżenie, przewidziane w ustępie pierwszym tego artykułu, tę pensję wdowiej, która jest wyższa, a o ile otrzymała zasiłek — pensję wdowiej, przysługującą z tytułu ponownego małżeństwa.

Art. 34. Prawo do pensji wdowiej, względnie sierocy gaśnie:

a) w razie śmierci wdowy lub sieroty — po upływie tego miesiąca, w którym śmierć nastąpiła;

b) w razie ukończenia przez sierotę osiemnastego roku życia, lub też wcześniejszego zawarcia związku małżeńskiego;

c) gdy wdowa, względnie sierota została prawomocnie skazana za czyn karygodny, a skazanie pociąga za sobą utratę prawa do zaopatrzenia wdowiej, względnie sierocego.

W razie odbywania studiów w zakładach naukowych, zaopatrzenie sieroce wypłaca się z powyższymi zastrzeżeniami do ukończenia studiów, najdłużej jednak do ukończenia dwudziestu czterech lat życia.

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących wypadkach, tudzież w razie trwałej niezdolności do zarobkowania, właściwa władza naczelna może w porozumieniu z Ministrem Skarbu zezwolić na dalsze pobieranie zaopatrzenia sierocego także po ukończeniu osiemnastu lat życia.

Art. 35. Prawo do pobierania pensji wdowiej lub sierocy zawieszają się w wypadkach:

a) przebywania bez zezwolenia Ministra Skarbu dłużej niż pół roku poza granicami Państwa — na czas takiego pobytu zagranicą;

b) utraty obywatelstwa polskiego — do chwili ponownego odzyskania.

Jeżeli sierota zajmuje jakiekolwiek stanowisko w służbie państwowej lub samorządowej, do którego przywiązane jest stałe roczne uposażenie, wstrzymuje się pensję sierocy, o ile uposażenie to jest wyższe od przyznanego zaopatrzenia sierocego.

c) na czas pobierania zaopatrzenia z tytułu śmierci męża (ojca) na zasadzie innych ustaw, o ile świadczenia te płyną ze Skarbu Państwa i przewyższają pensję wdowiej lub sierocy.

Prawo do pobierania pensji sierocy zawieszają się również na czas uwzględnienia sieroty przy wymierzaniu dodatku drożynianego do płacy zasadniczej funkcjonariusza państwowego (ojczyzna, macochy).

Art. 36. Wdowa po funkcjonariuszu państwowym, która z tytułu zajmowania stanowiska w służbie państwowej nabyła praw emerytalnych, ma prawo wyboru między pobieraniem albo uposażenia emerytalnego, albo pensji wdowiej.

Art. 37. Wdowa po funkcjonariuszu państwowym, który zmarł w czynnej służbie przed uzyskaniem prawa do emerytury, otrzymuje, o ile sama nie jest funkcjonariuszem państwowym, względnie nie pobiera emerytury — jednorazowy zasiłek w wysokości połowy kwoty rocznej uposażenia w służbie czynnej, pobieranego ostatnio przez zmarłego.

Zupełne sieroty w wieku poniżej osiemnastu lat otrzymują zasiłek w tej samej wysokości po ojcu lub po matce, o ile ci nie nabyli prawa do emerytury.

Taki sam zasiłek należy przyznać zupełnej sierocie w wypadku, określonym w art. 34 ustęp przedostatni, a można przyznać w wypadkach, określonych w ustępie ostatnim cytowanego artykułu.

Jeżeli pozostało więcej sierot po ojcu i matce, zasiłek, o którym powyżej mowa, należy się im łącznie bez względu na ich ilość.

Art. 38. Wdowie po funkcjonariuszu państwowym, zmarłym w czynnej służbie, albo na emeryturze, należy się niezależnie od zaopatrzenia, przewidzianego w artykułach 22, 23 i 31, pośmiertne w wysokości trzymiesięcznego pełnego uposażenia w służbie czynnej lub na emeryturze, pobieranego ostatnio przez zmarłego.

Pośmiertne w tej samej wysokości należy się również i uprawnionym dzieciom, o ile matka w chwili

śmierci ojca nie żyła z nim w wspólności małżeńskiej, lub wcześniej zmarła.

Pod tymi samymi warunkami przysługują się pośmiertne wdowcom, względnie siostrzeniom i uprawnionym dzieciom po funkcjonariuszu — kobiecie.

W braku wyżej wymienionych członków rodziny może być pośmiertne w tej samej wysokości przyznane również dalszym krewnym, lub też innym osobom, na pokrycie kosztów leczenia i pogrzebu, o ile zmarły nie zostawił dostatecznego ruchomego lub nieruchomego majątku.

Art. 39. Uposażenie emerytalne, zaopatrzenie wdowie i sierocie przysługują się i oblicza na podstawie dat, zawartych w wykazie stanu służby.

O ile funkcjonariusz państwowy, względnie wdowa po nim i sierota roszczą sobie prawo do uposażenia emerytalnego lub zaopatrzenia wdowiej i sierocego wyższego, aniżeli wynika to z dat zawartych w wykazie stanu służby — mają udowodnić żądanie stosownymi dokumentami.

Funkcjonariusz państwowy, jak i wdowa i sierota po nim, otrzymują wyższe uposażenie emerytalne, względnie zaopatrzenie wdowie i sierocie — z chwilą zgłoszenia i wykazania tego prawa.

Za czas, nieobjęty obliczeniem z powodu wadliwego lub nieprawdziwego wpisu do wykazu stanu służby, wdowa i sierota otrzymują różnicę zawsze, funkcjonariusz zaś państwowy w tym wypadku, gdy nie ponosi winy wadliwego lub nieprawdziwego wpisu.

Art. 40. Uposażenia emerytalne, pensja wdowie i sierocy oraz pośmiertne nie ulegają zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu ani też zajęciu administracyjnemu.

Art. 41. Wszelkie zmiany ustaw o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych, pociągające za sobą zmianę wysokości ich uposażenia, będą automatycznie w sposób odpowiedni stosowane przy wymiarze zaopatrzenia emerytalnego.

ROZDZIAŁ IV.

Przepisy przechodnie.

Art. 42. Funkcjonariuszom, którzy przed wstąpieniem do służby państwowej polskiej pozostawali w służbie jednego z byłych państw zaborczych i przechodzą na emeryturę ze służby państwowej polskiej, zalicza się do wysługi emerytalnej pełną ilość lat służby w byłym państwie zaborczym, podlegających zaliczeniu według przepisów emerytalnych danego państwa, tudzież lata służby państwowej polskiej. Uposażenie emerytalne wymierza się według zasad ustawy niniejszej, biorąc za podstawę ostatnio pobierane uposażenie w służbie czynnej (art. 14).

Art. 43. Emerytowani funkcjonariusze byłych państw zaborczych otrzymują — o ile posiadają obywatelstwo polskie — uposażenie emerytalne ze Skarbu w wysokości siedemdziesięciu pięciu procent (75%) tego uposażenia emerytalnego, które należałoby się im według zasad ustawy niniejszej od płacy zasadniczej w służbie czynnej, przywiązanej do tego stopnia służbowego, względnie stopnia płacy, któremu cyfrowo odpowiada dla byłych funkcjonariuszów rosyjskich i niemieckich klasa płacy, względnie stanowisko zajmowane ostatnio przez funkcjonariusza, a dla byłych funkcjonariuszów austriackich klasa ostatnio nadanej rangi (stopień płacy, lub ilość lat służby).

Tak wymierzone uposażenie emerytalne wraz z dodatkiem drożynianym nie może być niższe od przyznanego na zasadzie ustaw właściwego państwa zaborczego pełnego uposażenia emerytalnego, łącznie z dodatkami, przyznanymi przez Państwo Polskie.

Art. 44. Funkcjonariuszom państwowym, którym na zasadzie postanowień ustaw o uposażeniu z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. Ust. Rz. P. № 65 poz. 429 do 435) zaliczono czas służby samorządowej lub pracy zawodowej do wysługi lat, dodatku starszeństwa, dodatku za trzechiecia — zalicza się czas tej służby lub pracy do wysługi emerytalnej w tej samej ilości, co do wysługi lat (dodatku starszeństwa, dodatku za trzechiecia).

O ile zaliczenie służby samorządowej lub pracy zawodowej nie nastąpiło w pełnej liczbie lat, wykazanych jedynie z powodu, że czas tej służby lub pracy przekraczał lat dwadzieścia, względnie dwadzieścia jeden, szef właściwej władzy naczelnej będzie mógł za zgodą Ministra Skarbu zaliczyć resztę wykazanych lat w całości lub części, w ilości jednak nie przekraczającej ogółem lat trzydziestu.

Sędziom i prokuratorom zalicza Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Skarbu czas służby samorządowej lub pracy zawodowej do wysługi emerytalnej na równi z innymi funkcjonariuszami państwowymi.

Wszyscy ci funkcjonariusze państwowi uzyskują prawo do emerytury po wysłużeniu co najmniej pięciu lat w służbie państwowej polskiej.

Art. 45. Funkcjonariusze państwowi i emeryci (wdowy i sieroty), którzy byli członkami kas emerytalnych, lub innych kas zaopatrzenia, albo opłacali wkładki emerytalne do kas byłych państw zaborczych, będą mogli korzystać z praw emerytalnych na mocy niniejszej ustawy jedynie pod warunkiem poprzedniego ustąpienia na rzecz Skarbu Państwa praw, służących im dotychczas; o ile prawa te już w całości lub w części zrealizowali — pod warunkiem zobowiązania się ponadto do spłaty kwot, pobieranych z tych źródeł.

Art. 46. Wdowy i sieroty po funkcjonariuszach i emerytach byłych państw zaborczych, którzy zmarli przed wejściem lub po wejściu w życie ustawy niniejszej, otrzymują, o ile posiadają obywatelstwo polskie, pensję wdowiej lub sierocy na zasadzie art. 22 i następnych ustawy niniejszej. Za podstawę wymiaru pensji wdowiej i sierocy służy ta kwota, którąby otrzymał mąż, względnie ojciec, tytułem uposażenia emerytalnego w myśl art. 43 ustawy niniejszej. Tak wymierzona pensja wdowiej, względnie sierocy wraz z dodatkiem drożynianym nie może być niższa od przyznanego już na zasadzie ustaw właściwego państwa zaborczego pełnego zaopatrzenia wdowiej lub sierocego, łącznie z dodatkami, przyznanymi przez Państwo Polskie.

Art. 47. Wdowom i sierotom po funkcjonariuszach, którzy ze służby w byłych państwach zaborczych przeszli do służby w Państwie Polskiem i zmarli przed upływem lat pięciu, wymierza się pensję wdowiej, względnie sierocy, według norm art. 22 i następ-

nych ustawy niniejszej od tej kwoty, którąby się zmarłemu należała tytułem uposażenia emerytalnego (art. 42).

Art. 48. Wdowy i sieroty po innych funkcjonariuszach i emerytach Państwa Polskiego, zmarłych przed wejściem w życie ustawy niniejszej, otrzymują pensję wdowiej, względnie sierocy według norm art. 22 i następnych niniejszej ustawy od uposażenia emerytalnego, które należałoby się zmarłemu, gdyby zmarł po wejściu w życie ustawy niniejszej (art. 43).

Art. 49. Na czas pobierania przez funkcjonariuszów państwowych w służbie czynnej dodatku drożynianego, przysługują się dodatki drożyniani, również emerytom, tudzież wdowom i sierotom po funkcjonariuszach państwowych i emerytach.

Dodatek drożyniany wymierza się:

a) emerytom według norm art. 14 ustęp 1 od każdorazowego przypadającego na dany stopień służby dodatku drożynianego jak dla funkcjonariuszy państwowych w służbie czynnej, nie wyższy jednak od stawki dla małej rodziny;

b) wdowom w wysokości pięćdziesięciu procent (50%) dodatku drożynianego, przypadającego na emeryturę zmarłego męża;

c) sierotom w wysokości 1/2, względnie 1/3, lub 1/4 (art. 24 i 25) dodatku drożynianego, przypadającego matce.

Emerytom, wdowom i sierotom wymienionym w art. 43 i 46, wymierza się dodatek drożyniany w wysokości siedemdziesiąt pięć procent (75%) powyższego normalnego dodatku drożynianego.

Mnożnik dodatku drożynianego oblicza się według rzeczywistego stałego miejsca zamieszkania, nie może jednak przewyższać średniej arytmetycznej między najniższą a najwyższą klasą dodatku drożynianego.

Art. 50. Postanowienia art. 19, 20, 21, 33, 34, 35 i 41 niniejszej ustawy mają analogiczne zastosowanie do emerytów, względnie do wdów i sierot po urzędnikach i emerytach byłych państw zaborczych.

Art. 51. Wdowom i sierotom po emerytach byłych państw zaborczych należy się pośmiertne w wysokości trzymiesięcznej emerytury zmarłego. Dalsze postanowienia art. 33 ustawy stosuje się w tym wypadku analogicznie.

Art. 52. Postanowienia art. 40 nie mają zastosowania do tych uposażeń emerytalnych tudzież pensji wdowich i sierocych, które uległy zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu lub administracyjnemu przed wejściem w życie ustawy niniejszej.

Art. 53. Emeryt (wdowa, sierota), który w sposób podstępny, przez wprowadzenie władzy w błąd, uzyskał emeryturę, pensję wdowiej, zaopatrzenie sierocy, zasiłek, dodatek drożyniany i pośmiertne, lub wymiar ich wyższy od przyznanego postanowieniami niniejszej ustawy, traci, orzeczeniem Ministra Skarbu, prawo do emerytury, pensji, zaopatrzenia, zasiłku, dodatku drożynianego lub pośmiertnego.

Postanowienie to w niczem nie umniejsza odpowiedzialności karnej, przewidzianej właściwymi ustawami.

Art. 54. Do czasu wydania w porozumieniu z władzą kościelną osobnej ustawy emerytalnej dla duchowieństwa, nie objętego art. 2 niniejszej ustawy, rząd będzie wypłacał tym członkom stanu duchownego, którzy według dotychczasowych ustaw są emerytami — albo którzy przejdą w stan emerytalny wskutek niezdolności do pracy, następujące uposażenie emerytalne:

Biskupom tak, jak urzędnikom emerytom IV kategorii, kanonikom katedralnym, profesorom i przełożonym seminarjów duchownych — VI kategorii, członkom kurji biskupiej i proboszczom — VII kategorii, expozytom i wikarym — IX kategorii z zastosowaniem postanowień artykułów 3 do 12, 18, 19, 20, 21, 41, 42, 43, 45, 49, 55, 56 niniejszej ustawy.

Art. 55. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Prezydentowi Ministrów i Ministrowi Skarbu oraz innym ministrom we właściwym każdemu z nich zakresie działania.

Art. 56. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 października 1921 roku.

Z chwilą wejścia w życie ustawy niniejszej tracą moc dotychczas obowiązujące ustawy i przepisy, wydane w przedmiotach unormowanych tą ustawą.

Rada Ministrów może jednak w drodze rozporządzenia odroczyć termin wejścia niniejszej ustawy w życie na niektórych obszarach Rzeczypospolitej, nie dalej jednak niż na trzy miesiące od terminu, wskazanego w ustępie pierwszym tego artykułu.

Marszałek:

Trapiaczyski

Prezydent Ministrów:

Witos.

Minister Skarbu:

w z. Weinfeld.

KRONIKA URZĘDOWA.

STOSUNEK WŁADZ BEZPIECZEŃSTWA DO PLACÓWEK PAŃSTW. OBCYCH.

Komendant P. P. na okrąg st. m. Warszawy wydał w swoim rozkazie dziennym z dn. 3-IX-1921 r. № 1650, zarządzenie następującej treści:

„Wobec powtarzającego się od czasu do czasu niewłaściwego zachowywania się niektórych funkcjonariuszów policji w stosunku do osób, należących do personelu dyplomatycznego państw obcych, przypominam rozkazy moje № 1290 z dn. 19-VI-1920 r. p. 7 i № 1530 z dn. 9-IV-1921 p. 13 i polecam pp. Kierownikom Urzędów podległych Komendzie Okręgowej, najdokładniej obznajmić podporządkowanych funkcjonariuszów z wydanymi w tej materji przepisami i stać ich w tym względzie pouczać, tak by można było w przyszłości uniknąć wszelkich powodów do niezadowolienia i skarg ze strony członków personelu dyplomatycznego.

Nadmieniam, że tylko ścisłe i systematyczne wykonanie powyższego polecenia może uchronić od kon-